

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИДИ ПРАВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Питання щодо розвитку держави і права завжди були діалектично взаємопов'язаними процесами і вирізнялись актуальністю у правовій науці. Аналізуючи конкретні процеси розвитку права на сучасному етапі, насамперед у частині правотворчості й подальшого нормативно-правового регулювання, можна стверджувати, що вони є відображенням загальних тенденцій державно-правового розвитку і водночас зазнають істотного впливу тієї політико-правової ситуації, яка складається в суспільстві. Правотворча діяльність відповідає за забезпечення загального правового регулювання у державі, визначає для неї мету державотворення та має істотний вплив на становлення та розвиток правової системи.

Питання, пов'язані з правотворчою діяльністю (зокрема видів, стадій, питань щодо співвідношення з іншими загальнотеоретичними та правовими феноменами, схожими на правотворчість: «правотворення», «нормотворчість» тощо), у науковій спільноті протягом тривалого часу були доволі дискусійними. Певну ясність у ці питання вніс нещодавно ухвалений Закон України «Про правотворчу діяльність», який став підсумком багаторічної роботи як законотворців, так і науковців. Дійсно, як свідчить досвід останнього десятиліття державо- та правотворення, загальнодемократичні тенденції, які нині активно розвиваються в Україні, супроводжуються складними і суперечливими процесами, а ефективне функціонування державних інституцій, та й суспільства загалом, неможливе без збалансованої системи законодавства, удосконалення якої відбувається саме через правотворчий процес. Тож ухвалення такого, на перший погляд, загальнотеоретичного закону має дуже важливе практичне значення. І саме тому наукові здобутки попередніх років щодо питань, пов'язаних з правотворчою діяльністю загалом та видами такої діяльності зокрема, потребують перегляду та аналізу з огляду на трансформаційні перетворення, які нині відбуваються в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значна кількість наукових робіт присвячені дослідженню правотворчої діяльності під різним кутом зору. Вагоме значення у розумінні цієї проблематики мають дослідження сучасних фахівців теорії держави та права, які надали нові інтерпретації загальнотеоретичним засадам інституту правотворчості. Серед них праці С. Бобровник, С. Гусарева, В. Копейчикова, А. Колодія, Н. Оніщенко, Н. Пархоменко, О. Петришина, В. Селіванова, О. Тихомирова. Поряд з тим, що загальне уявлення про діяльність, пов'язану із правом загалом та особливостями її різновидів у науковому вимірі зокрема, склалося, чимало аспектів цього питання набуває нових векторів розвитку у зв'язку з трансформацією національної правової системи, відтак потребують додаткового дослідження.

Метою статті є аналіз видів правотворчої діяльності в контексті сучасних правових трансформацій.

Виклад матеріалу. Спершу слід розглянути дефінітивне визначення правотворчої діяльності, трактування якої в науковій літературі може різнитися, хоча за змістом ці визначення доволі схожі. Зокрема, Н. Добрянська і В. Гуцул трактують правотворчу діяльність як спеціальний вид юридичної діяльності, зміст якої полягає у формуванні та легітимації спеціально уповноваженими суб'єктами в установленій спосіб (установлення чи санкціонування) правил поведінки і діяльності в суспільстві та державі [1, с. 466]. Доволі поширеною є точка зору, що правотворча

діяльність – це одна з форм діяльності держави в особі компетентних органів, установ та організацій, які уповноважені в передбачених законом випадках готувати, видавати або вдосконалювати нормативно-правові акти» [2, с. 187].

Представлені визначення концептуально схожі та вказують на мету, зміст і види цієї дефініції, а саме: 1) має на меті ефективне регулювання суспільних відносин шляхом планування, розроблення, прийняття, ведення обліку нормативно-правових актів (сюди також можна додати здійснення їх правового моніторингу); 2) являє собою систему організаційних дій (процедур, правил); 3) це юридично визначена діяльність спеціально уповноважених державою суб'єктів.

Стосовно видів правотворчої діяльності варто зазначити, що, оскільки вона є багатофункціональним процесом створення й розвитку нормативно-правового акта, у наукових джерелах міститься низка їх видів, що зумовлює різноманітні критерії класифікації, які визначаються залежно від суб'єкта такої діяльності. Зокрема, таку думку висловив О. Богініч, який зазначив, що правотворчість, залежно від юридичної сили актів, що ухвалюються, і суб'єктів правотворчості, поділяється на законотворчість і підзаконну правотворчість. Законотворчість є процесом створення вищим законодавчим органом держави у процесі спеціальної законотворчої процедури законів, а підзаконна правотворчість є нормотворчою діяльністю органів виконавчої влади. Вчений зауважує про необхідність використання терміна «нормотворчість» у випадках, коли йдеться про діяльність органів виконавчої влади з видання нормативно-правових актів, а не використання терміна «підзаконна правотворчість», який використовується переважно в юридичній літературі [3].

Подібну точку зору висловив і В. Риндюк, зазначивши, що підвидами правотворчої діяльності, залежно від рівня владних повноважень її суб'єктів, є законотворчість і підзаконна правотворчість. Зміст законотворчої діяльності полягає в установленні, зміні та скасуванні норм права на загальному рівні в юридичній формі нормативно-правових актів вищої юридичної сили (законодавчі акти). Відповідно до Конституції України виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки громадянина; засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них. Зміст підзаконної правотворчої діяльності полягає в конкретизації (деталізації) норм права суб'єктами публічної влади в межах їхніх повноважень на особливому рівні, в юридичній формі підзаконних нормативно-правових актів. Це означає, що права і свободи, основні обов'язки людини і громадянина, засади юридичної відповідальності, які на загальному рівні визначені диспозицією та санкцією норми права в законодавчих актах, конкретизуються (деталізуються) на особливому рівні підзаконних нормативно-правових актів меншої юридичної сили. Тобто на рівні підзаконних нормативно-правових актів мають визначитися особливості реалізації прав, свобод, обов'язків та відповідальності, визначених законом [4, с. 139].

Проаналізувавши чинний Закон України «Про правотворчу діяльність», можна зробити висновок, що доктринальний поділ правотворчої діяльності набув нормативного закріплення. Так, ст. 2 цього Закону визначає правотворчу діяльність «як діяльність, що здійснюється суб'єктом (перелік визначено у ст. 4): 1) Український народ на всеукраїнському референдумі; 2) Верховна Рада України; 3) Президент України; 4) Кабінет Міністрів України; 5) міністерства; 6) інші органи державної влади та інші суб'єкти публічного права, які згідно із законом здійснюють від імені держави правотворчу діяльність та юрисдикція яких поширюється на територію України (далі – інший державний орган); 7) Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, міністерства Автономної Республіки Крим; 8) голови місцевих державних адміністрацій та керівники структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій; 9) територіальна громада на місцевому референдумі; 10) органи місцевого самоврядування» [5]. Розглянемо кожен із них докладніше.

Первинним суб'єктом, визначеним у Законі, є народ. Варто зазначити, що за період існування незалежної України відбулося лише два референдуми: у 1991 році – щодо проголошення незалежності, та 2000 року – щодо реформи системи державного управління, яка була схвалена українцями, однак не затверджена Верховною Радою. Питання, пов'язані з референдумом в Україні, регулюються Законом України «Про всеукраїнський референдум» 2021 року. Очевидно, що в наш час українське суспільство з пересторогою ставиться до подібного голосування через проведення рф «псевдореферендумів» на окупованих територіях, проте приклади демократичних країн по-

казують їх ефективність у встановленні за їх допомогою верховенства права. До прикладу Велика Британія у 2016 році прийняла рішення про вихід з ЄС на підставі референдуму. Того ж року конституційний референдум відбувся в Італії, в результаті якого кардинально змінилась політична система країни. Референдум як форма демократії часто застосовується у Швейцарії.

Слід зазначити, що в Україні велася робота щодо питання, пов'язаного з місцевими референдумами. Так, у травні 2021 року 112 народних депутатів навіть офіційно зареєстрували законопроект «Про місцеві референдуми» (№ 5512). Незадовго до повномасштабного вторгнення Венеційська комісія дала відносно позитивну оцінку цій ініціативі, однак згодом почалася війна, і питання втратило пріоритетність. Очевидно, що до закінчення війни це питання так і залишиться не врегульованим. Якщо проєкт ухвалить у довоєнній редакції, місцевий референдум в Україні проводитиметься виключно там, де є це місцеве самоврядування, тобто в селі, селищі та містах.

Наступний суб'єкт правотворчої діяльності відповідно до Закону «Про правотворчу діяльність» є Верховна Рада України, до повноважень якої належить видання законів, тобто нормативно-правових актів, що мають вищу юридичну силу. В Україні, як і в ряді інших країн, цей вид правотворчої діяльності є основним. З урахуванням нинішніх чинників правотворчої діяльності можна поділити на два загальні вектори: 1) правотворчість, пов'язана з питаннями війни та воєнним станом; 2) правотворчість, пов'язана з євроінтеграційними процесами в країні. Зауважимо, що не тільки розробка законів, а й підзаконна правотворчість нині відбуваються у рамках зазначених векторів.

Перший вектор характеризується правотворчою діяльністю парламентарів у контексті ухвалення законів, необхідних для вирішення поточних питань, зокрема оборони країни, інформаційної безпеки, функціонування економіки під час війни тощо. Так, у перші дні війни було ухвалено понад 10 законів. Слід підкреслити, що завдяки злагодженій роботі парламентаріїв Україні вдалося налаштувати життя в умовах, далеких від нормальних. Такий досвід є надзвичайно цінним, хоча дається він нашій країні, безсумнівно, занадто високою ціною. Протягом першого року повномасштабної війни парламенту довелося ухвалювати рішення, які, здавалося б, навіть не потребували обговорення. Наприклад, Закони «Про заборону пропаганди російського неонацистського тоталітарного режиму, збройної агресії російської федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну» (№ 7214) та «Про дерадянізацію законодавства України» (№ 4284), яким встановлено, що не застосовуються на території України майже 1,2 тисячі актів органів влади СРСР та УРСР.

Тобто головна мета першого вектора правотворчої діяльності полягає у тому, щоб знайти баланс між захистом своїх територій та економічним забезпеченням, і відобразити це належним чином на законодавчому рівні.

Відповідно до сутності, змісту, спрямування основних положень зазначених нормативно-правових актів можна також окреслити ключові засади правотворчості в умовах воєнного стану. Зокрема, на перший план вийшли такі принципи правотворчості, як: оперативність, динамізм, єдність загальнодержавних і національних інтересів, гласність, законність, гуманізм. Відбулися зміни суб'єктів правотворчої діяльності та їх повноваження. Окрім органів державної влади, які мають конституційно закріплені правотворчі повноваження відповідно до законів України «Про оборону України» [6], «Про правовий режим воєнного стану» [7], військове командування (військове командування – Головнокомандувач Збройних Сил України, Командувач об'єднаних сил Збройних Сил України, командувачі видів та окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, командувачі (начальники) органів військового управління, командири з'єднань, військових частин Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань) отримало повноваження щодо видання обов'язкових до виконання наказів і директив з питань забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку, здійснення заходів правового режиму воєнного стану. Головам військових адміністрацій надано право видавати накази та розпорядження в межах своїх повноважень, які мають таку ж юридичну силу, що й рішення відповідної ради (рад). Військові адміністрації мають право скасування актів виконавчих органів відповідної ради, які не відповідають Конституції, законам України, іншим актам законодавства, рішенням відповідної ради, прийнятим у межах її повноважень; прийняття рішень про звернення до суду щодо визнання незаконними актів органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад у сфері їх спільних інтересів [6; 7].

Стосовно другого вектора варто наголосити що українська влада, як і суспільство, повністю мобілізовані довкола виконання рекомендацій Європейської Комісії, що необхідно для початку переговорів про вступ, і на цьому шляху демонструють неймовірні темпи втілення реформ. До прикладу, у листопаді 2023 року Єврокомісія висунула чотири додаткові вимоги, які були оперативно опрацьовані, і вже за місяць у Верховній Раді було прийнято пакет законопроектів, які враховували більшість рекомендацій європейської інституції. Йдеться про зміни до Закону України «Про запобігання корупції», якими дозволено НАЗК перевіряти майно чиновників, придбане до призначення на посаду. Суттєва реорганізація торкнулася і Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, яка відповідно до внесених змін виокремилася у незалежний орган прокуратури зі статусом юридичної особи публічного права. Також удосконалено правові засади діяльності цього органу та процеси конкурсного відбору прокурорів тощо. Останньою із вимог було ухвалення Закону України «Про добросчесне лобіювання», який на момент написання цієї статті вже був підписаний Президентом. Така оперативна робота демонструє серйозність намірів України виконати всі вимоги Єврокомісії з метою якнайшвидшого початку переговорів.

Ефективним інструментом підготовки України до членства в ЄС залишається імплементація Угоди про асоціацію, амбітність якої ми системно посилюємо шляхом оновлення галузевих додатків до Угоди, які передбачають адаптацію Україною законодавства ЄС у різних секторах економіки. Тим самим забезпечуємо реалізацію однієї з головних цілей Угоди та визначального чинника майбутнього членства – повної інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС [8, с. 73]. Важливо зрозуміти, що нам потрібно адаптувати все європейське законодавство. Не можна, наприклад, гармонізувати норми щодо конкуренції, а екологічні – ні. Україна має наздогнати все те, над чим ЄС працював роками, а також ухвалювати нові норми. Всього це близько 28 тисяч норм, більшість з яких – формальні (пояснення, протоколи тощо). Тих, що потребують імплементації, – 4400. Україна вже виконала 1400, залишилось ще 3 тисячі [9]. При цьому потрібно усвідомити головне – окрім гармонізації національного законодавства з ЄС, необхідно досягти прогресу у верховенстві права. А це питання набагато складніше у своїй реалізації, ніж приведення законодавства до конкретно прописаних норм. До прикладу, у Європі немає єдиного закону про судоустрій, але є базові принципи та цінності, на яких ґрунтується діяльність суду.

Нині Україна перебуває у статусі країн – кандидатів на вступ до ЄС разом з такими державами, як Албанія, Чорногорія, Туреччина, Сербія, Боснія і Герцеговина, Північна Македонія та Молдова, і готується до перемовин про вступ, які мають розпочатися не пізніше 24 червня 2024 року. При цьому важливо зазначити, що в деяких випадках він може бути тривалим. До прикладу, Чорногорія веде такі перемовини з 2012 року, Сербія – з 2014-го, а Туреччині перемовини зупинили через недемократичні процеси в цій країні. Тож протягом усього періоду інтеграції важливо, крім технічного зближення, дотримуватися ціннісних вимог, зокрема, верховенства права як основоположного принципу для розвитку демократичної, правової держави.

Як зазначила О. Стефанішина, Україна та ЄС мають великий досвід співпраці і є зрозумілими партнерами один для одного. Це дало змогу нам швидко пройти етап від подачі заявки на членство в ЄС до заповнення опитувальника, перевірки його Єврокомісією та отримання статусу кандидата. Швидкість і гнучкість, з якими Європейський Союз взявся за це питання, цілковито відповідали геополітичним викликам на європейському континенті. Це важливий і необхідний елемент для нашої перемоги, перемоги демократії над автократією. Адже саме повільність і брак сміливості автократія закидає демократії як свою перевагу [8, с. 69]. Війна – головна і єдина особливість нинішнього етапу української євроінтеграції. Але й попри війну, за період якої наші європейські партнери переконались, що система органів державної влади здатна витримати надзвичайні обставини та ефективно працювати, забезпечуючи функціонування держави, Україна робить кроки до набуття статусу повноправного члена ЄС.

Доцільно зазначити, що ситуація на політичному й воєнному фронтах суттєво вплинула на бачення громадян щодо членства України в ЄС. Так, у квітні 2014 року підтримка членства України в ЄС серед українців становила 54%, а у березні 2022 року зросла до рекордних 91%. Більше того, зростає і підтримка вступу України до ЄС серед європейських виборців. Станом на квітень 2022 року рівень підтримки громадян країн – членів ЄС становить 66%. Найвищий рівень підтримки демонструють мешканці Португалії (87%), а найнижчий – Угорщини (48%), яка є єдиною

країною – членом ЄС, де рівень підтримки становить менше 50%. Враховуючи це, станом на кінець 2021 року рівень виконання Угоди про асоціацію оцінювався українською стороною на рівні 63%. За рік прогрес сягнув +9%, загалом же протягом 2014–2021 років Кабінет Міністрів виконав 62% своїх завдань, Верховна Рада – 53% завдань, інші органи державної влади – 52% завдань [10].

Щодо інших видів правотворчої діяльності, тобто тих, які реалізуються Президентом, Кабінетом Міністрів і т. д. відповідно до Закону України «Про правотворчу діяльність», то, як і було зазначено вище, вони реалізуються переважно в межах тих самих векторів. До прикладу в контексті питань, пов'язаних з війною, Міністерство юстиції України як орган виконавчої влади приділяє значну увагу формуванню доказової бази щодо воєнних злочинів рф в Україні, розробляє проекти нормативно-правових актів, спрямованих на нормативно-правове забезпечення механізмів притягнення держави-агресора до кримінальної відповідальності в міжнародних судах. Слід додати, що в умовах повномасштабного вторгнення росії узгодженість і координація дій центральної влади та органів місцевого самоврядування, а також допомога партнерів України є критично необхідними для перемоги над ворогом та відбудови країни.

Висновок. Отже, питання, пов'язані з видами правотворчої діяльності, зумовлені різноманітністю критеріїв їх класифікації, які визначаються залежно від суб'єкта такої діяльності. Сьогодні всі питання щодо правотворчої діяльності в Україні регулюються Законом України «Про правотворчу діяльність», який надає чіткий перелік суб'єктів такої діяльності. Всі види правотворчої діяльності, враховуючи складнощі політичного становища та стратегічні цілі і мету держави, можна поділити на два загальні вектори: 1) правотворчість, пов'язана з питаннями війни та воєнним станом (адже повномасштабна збройна агресія рф стала каталізатором багатьох політичних процесів, тому важливо знайти баланс між захистом своїх територій та економічним забезпеченням і відобразити це належними чином на законодавчому рівні); 2) правотворчість, пов'язана з євроінтеграційними процесами в країні (з метою якнайшвидшого вступу України до ЄС).

Список використаних джерел

1. Добрянська Н. В., Гуцул В. О. Міністерство юстиції України, як суб'єкт нормотворчої діяльності: стан, проблеми, перспективи. *Наукові перспективи*. 2024. № 1 (31). С. 462–472. Doi:10.52058/2708-7530-2023-1(31)-462-472 URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/3568/3588>
2. Теорія держави та права: навч. посіб. / за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. Київ: НАВС, 2017. 318 с.
3. Богініч О. Л. Підзаконна нормотворчість: окремі питання теорії. URL: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/4318/%CE> (дата звернення: 10.04.2023)
4. Риндюк В. І. Правотворчість як вид юридичної діяльності: праксеологічний аспект. *Вісник НТУУ «КПІ». Серія: Політологія. Соціологія. Право*. Вип. 4 (44). 2019. С. 137–142.
5. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24 серпня 2023 р. № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (дата звернення: 05.04.2023)
6. Про оборону України: Закон України від 6 грудня 1991 року № 1932-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> (дата звернення: 05.04.2023)
7. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19?find=1&text=%D0%B0%D0%BA%D1%82#w1_6 (дата звернення: 05.04.2023)
8. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. *Національна безпека і оборона*. 2022. № 1-2. 132 с. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf (дата звернення: 10.04.2023).
9. Україна починає перемовини про вступ до ЄС. Як вони відбуватимуться, до чого готуватися бізнесу та які реформи треба провести? Гайд з євроінтеграції. URL: <https://forbes.ua/money/ukraina-pochinae-peremovini-pro-vstup-do-es-yak-voni-vidbuvatimutsya-do-chogo-gotuvatisya-biznesu-ta-yaki-reformi-treba-provesti-gayd-po-evrointegratsii-15122023-17922> (дата звернення: 08.04.2023)
10. Як війна в Україні змінює громадську думку в Європі та світі. *Lb.ua.*: вебсайт. URL: https://lb.ua/world/2022/05/11/516489_yak_viyuna_ukraini_zminyuie_gromadsku.html (дата звернення: 10.04.2023)

References

1. Dobrianska N. V., Hutsul V. O. Ministerstvo yustytzii Ukrainy, yak subiekt normotvorchoi diialnosti: stan, problemy, perspektyvy. *Naukovi perspektyvy*. 2024. № 1 (31). S. 462–472. Doi:10.52058/2708-7530-2023-1(31)-462-472. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/3568/3588>
2. Teoriia derzhavy ta prava: navch. posib. / za zah. red. S. D. Husarieva, O. D. Tykhomyrova. Kyiv: NAVS, 2017. 318 s.
3. Bohinich O. L. Pidzakonna normotvorchist: okremi pytannia teorii. URL: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/4318/%CE> (data zvernennia: 10.04.2023)
4. Ryndiuk V. I. Pravotvorchist yak vyd yurydychnoi diialnosti: prakseolohichniy aspekt. *Visnyk NTUU «KPI». Serii: Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*. Vyp. 4 (44). 2019. S. 137–142.
5. Pro pravotvorchu diialnist: Zakon Ukrainy vid 24 serpnia 2023 r. № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (data zvernennia: 05.04.2023)
6. Pro oboronu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 6 hrudnia 1991 roku № 1932-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>
7. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12 travnia 2015 roku № 389-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19?find=1&text=%D0%B0%D0%BA%D1%82#w1_6 (data zvernennia: 05.04.2023)
8. Ukraina na shliakhu do YeS: realii i perspektyvy. *Natsionalna bezpeka i oborona*. 2022. № 1-2. 132 s. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf (data zvernennia: 10.04.2023)
9. Ukraina pochynaie peremovyny pro vstup do YeS. Yak vony vidbuvatymutsia, do choho hotuvatisia biznesu ta yaki reformy treba provesty? Haid z yevrointehratsii. URL: <https://forbes.ua/money/ukraina-pochinae-peremovini-pro-vstup-do-es-yak-voni-vidbuvatymutsya-do-chogo-gotuvatisya-biznesu-ta-yaki-reformi-treba-provesti-gayd-po-evrointegratsii-15122023-17922> (data zvernennia: 08.04.2023)
10. Iak viina v Ukraini zminiuie hromadsku dumku v Yevropi ta sviti. *Lb.ua.*: veb-sait. URL: https://lb.ua/world/2022/05/11/516489_yak_viyna_ukraini_zminyuie_gromadsku.html (data zvernennia: 10.04.2023)

Клещенко Н. О. До питання про види правотворчої діяльності

У статті аналізуються види правотворчої діяльності в контексті сучасних правових трансформацій. Розглядаються дефінітивні визначення правотворчої діяльності та констатується, що вони за своєю структурою містять такі складові: 1) мають на меті ефективно регулювання суспільних відносин шляхом планування, розроблення, прийняття, ведення обліку нормативно-правових актів (сюди також можна додати здійснення їх правового моніторингу); 2) являють собою систему організаційних дій (процедур, правил); 3) це юридично визначена діяльність спеціально уповноважених державою суб'єктів. Характеризуються види правотворчої діяльності залежно від суб'єкта її здійснення. Зазначається, що всі види правотворчої діяльності можна поділити на два загальні вектори: 1) правотворчість, пов'язана з питаннями війни та воєнним станом; 2) правотворчість, пов'язана з євроінтеграційними процесами в країні.

Ключові слова: правотворча діяльність, види правотворчої діяльності, суб'єкти правотворчої діяльності, гармонізація законодавства, нормотворчість, євроінтеграція.

Kleschenko N. O. Regarding the question of types of law-making activity

The article analyzes types of law-making activity in the context of modern legal transformations. Definitive definitions of law-making activity are considered. It is a common point of view that law-making activity is one of the forms of state activity in the form of competent bodies, institutions and organizations, which are authorized in the cases provided for by law to prepare, issue or improve normative legal acts. It is noted that the presented definitions do not differ significantly from each other and indicate the purpose, content and types of this definition: 1) aims at the effective regulation of social relations by planning, developing, adopting, keeping records of regulatory and legal acts, as well as implementing their legal monitoring; 2) represents a system of organizational actions (procedures, rules); 3) it is a legally defined activity of entities specially authorized by the state.

The types of law-making activity are characterized depending on the subject of its implementation, in accordance with the Law «On Law-making Activity». It is noted that all types of law-making activity can be conditionally divided into two general vectors: 1) law-making is related to issues of war and martial law; 2) law-making is related to European integration processes in the country.

The first vector is characterized by the law-making activity of parliamentarians in the context of passing laws necessary to solve current issues, in particular the defense of the country, information security, and the functioning

of the economy during the war. It is emphasized that thanks to the coordinated work of state authorities in the state, it was possible to adjust life in conditions that are far from normal, which is an extremely valuable experience, although it is given to us at too high a price. The main goal of the first vector of law-making activity is the task of finding a balance between the protection of one's territories and economic support, and to reflect this properly in the law. With regard to the second vector, it should be emphasized that the Ukrainian authorities, as well as society, are fully mobilized around the implementation of the recommendations of the European Commission, which is necessary for the start of negotiations on accession, and on this way demonstrate an incredible pace of implementation of reforms. At the same time, it is necessary to realize the main thing – in addition to the harmonization of national legislation with the EU, it is necessary to achieve progress in the rule of law. And this issue is much more difficult to implement than bringing legislation to specifically prescribed norms.

Key words: law-making activity, types of law-making activity, subjects of law-making activity, harmonization of legislation, rule-making, European integration.

DOI: 10.33663/2524-017X-2024-15-266-272